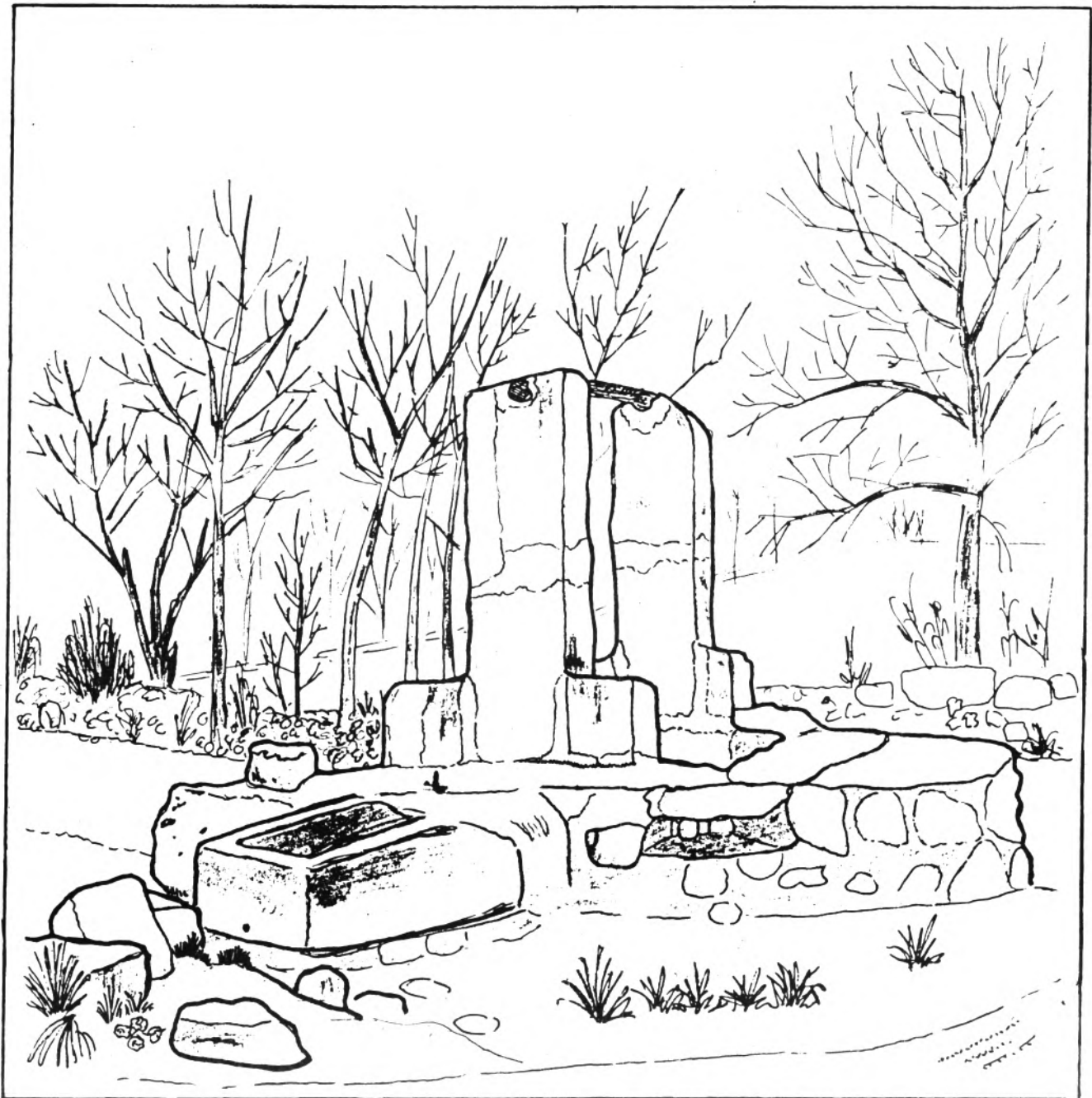

ES PI GROS

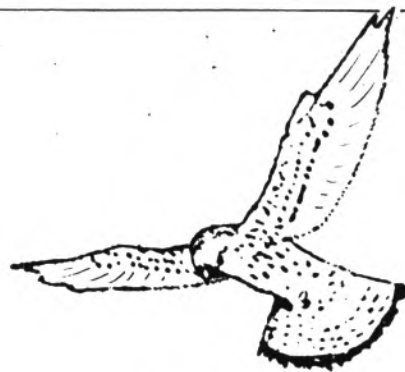
LLORET DE V.A.

butlletí informatiu nº 22

març 1985

EL XORIC DEL CONVENT

És curiós el que sent cada dia pel carrer de que la gent s'interessa més pel nom del xoric que d'allò que diuen els seus escrits. D'aquesta manera es posa en evidèn cia, una altra vegada més, el caràcter de molts d'espanyols. I no és que vulgui dir amb això que aquest sigui dolent, sinó simplement que és incapaç d'apreciar l'esperit dels comunicats.

Aquests escrits no són, com he sentit a dir a molts, plens d'enveja cap a ningú ni a cap cosa; ja que el que sí tenc ben clar com a xoric (degut al meu instint animal) és que només he de tenir enveja d'aquelles coses que no sé fer i són bones; però tenir enveja d'una cosa que qualsevol sap fer només és "algo" que els altres se pensen i ho utilitzen com una excusa per defensar-se del que diuen els meus escrits

També he sentit algunes xerrades pel carrer que diuen que he criticat l'actua ció de l'ajuntament anomenant coses mal fe tes, però el que no saben aquests que ho diuen és que a l'ajuntament les persones que s'hi presenten ho fan per fer el bé sempre que sigui possible. Per tant els que veuen altres coses que no estan ben fe tes tenen l'obligació moral de dir-les i així ho faig, ja que a les bones els nos tres regidors ja es preocupen de fer-les públiques. I de quina manera!

Ja sé que els meus escrits encenen la coa a molts que la tenen de palla, però és que hem de saber que aquesta és la meua intenció.

Tal vegada aquesta manera d'actuar sigui deguda a la meua pròpia naturalesa, ja que sempre he duit implícita (com tots saben) la "llibertat".

Els xorics no volem barreres que privin el nostre volar, sinó que preferim morir a que se'ns privi de llibertat. Per això repetesc que quan vegi qualsevol cosa que pugui alterar la verdadera llibertat (d'expressió, actuació, convivència, etc.) ho denunciaré.

es.
pi
gros

CONSELL DE REDACCIÓ:
Sebastià Amengual
Margarida Gelabert
Pau Jaume
Felip Jaume

MUNTATGE:
Guillem Fiol

IMPRIMEIX:
"Apòstol y civilizador"
PETRA

Dipòsit Legal: PM 623/79

Els articles publicats en aque sta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

QUI FA LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA?

De tota la vida, de sempre, de temps llunyans, els pobles de Mallorca i de més Illes Balears, han estat els qui han servat, amorosament, la llengua que les nostres mares ens varen ensenyar, ja des del bressol. De tota la vida, de sempre, de temps llunyans, els pobles de nostres contrades, han estat els qui, calladament, sense fer renou ni espants, han cuidat, han amoixonat i han besat el nostre bell parlar. De tota la vida, de sempre, de temps llunyans, els pobles nostres —«nostres»— han estat qui, robant temps al temps, i alleugerint la butxaca de dinerets, han escrit, han publicat Premsa Forana, amb la parla nostrada. Som, els Forans, els qui hem conservat a través de la Premsa els bells costums, d'escriure amb el sonor parlar que ensenyà, a cada un de nosaltres, nostre poble. La mal nomenada Premsa Forana, lluitant contra vent, contra marejol i contra mil i una cosa més, ja siá setmanalment, quinzenalment o mensualment, escriu la LLENGUA NORMALITZADA i, desgraciadament, tot partint dels cappares, dels directors i tècnics, qui mos comanden, mos resulta, ens resulta que, suposam amb la millor de les intencions, quasi ens neguen el pa i la sal de les ajudes per espargir cultura popular, emprant la LLENGUA NORMALITZADA.

També és trist que, certa Premsa ciutadana, rebi, amb una freqüència, quasi ofensiva per nosaltres, noltros, unes bones pàgines de propaganda —pagada naturalment, amb doblers de tots— un dia rera l'altre, els, sempre prostituidors, però necessaris, doblerets. Escriuen, llavors, pàgines amb nostra llengua? Fan cultura Mallorquina, Balear, emprant el parlar del Fill Major de nostra Raça? O culturitzen Mallorca i les Balears, ensenyant-nos bells paisatges nostrats, emprant, també la bella llengua Castellana? Com quedam! Qui està NORMALITZANT LA NOSTRA LLENGUA? La Premsa Ciutadana o la Premsa Forana? Les més de trenta publicacions associades, escriuen part o tot amb Català o Mallorquí o Balear. I, ens demanam, quants de milions van destinats a aquestes publicacions? Quantes mils de pessetes ajuden a paliar els grossos gastos, les grosses despeses d'aquesta Premsa humil, senzilla i nostrada?

Si realment la Premsa de Ciutat NORMALITZA LA LLENGUA, encara que sia poc, nosaltres no hi tenim res a dir. Tan sols, aixecam la nostra veu, que cada dia torna més forta, simplement perquè els forans ja no tenim aquella por ancestral i ens sentim alliberats de la pressió de la Ciutat de Mallorca.

Demanariem moltes coses als responsables, però la seva privilegiada intel·ligència els obrirà els ulls, fins ara tancats, a la llum, a la nova llum d'aquesta NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA i nostres publicacions, no estaran discriminades, arreconades i assustades. I que quedi constància que nosaltres, noltros, amb els cappares o sense els cappares, farem POBLE, simplement perquè ho som de sempre, de tota la vida, d'antany, del primer dia.

I, preguem germans perquè desapareixi del món la pobresa periodística qui «pare-nostre» a la boca, demana una llesca de pa amb oli. Amèn.

NOVES PUBLICACIONS

Volem donar l'enhorabona al nostre company Andreu Ramis ("Rosset") per la recent publicació de dos treballs seus.

El primer en veure la llum fou l'article "Ca'n Malagrava, picadors i repicadors de llimes i raspes. Estudi etnogràfic", escrit en col.laboració amb Jaume Guasp i publicat al Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana (núm. 834).

L'altre treball publicat ha estat "Els corders mallorquins. Notes d'etnografia" al núm. 20 de la revista "Mayurqa" de la Facultat de Filosofia i Lletres.

FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

El passat 2 de març féu aturada en el nostre poble, portada pels Escoltes de Mallorca, la "Flama de la Llengua Catalana".

La torxa entrà a Lloret en mans dels nins i nines de l'escola i fou rebuda pel Consistori, que celebrà sessió extraordinària amb tal motiu. Aixímateix participà en l'esdeveniment la Comissió de Música i Danses que amb els seus balls resaltà el senzill, però significatiu acte.

AJUDA A LA INVESTIGACIÓ

Gràcies a una ajuda de la Caixa d'Estalvis Colonya de Pollença, el nostre paísà Agustí Puigserver ("de Son Boló") s'ha traslladat, per espai de dues setmanes, a Madrid.

El seu objectiu és el d'investigar, a la Biblioteca Nacional, les relacions epistolars que pogueren existir entre Guillem Cifre de Colonya i Giner de los Ríos, Cosio...

Aquesta investigació forma part d'un treball més ample que sobre el krausisme està duent a terme el nostre amic.

AMB EL CONSELLER DE CULTURA

El passat 27 de febrer visità el nostre poble el Conseller d'Educació i Cultura de la nostra comunitat, Sr. Francesc Gillet.

Després d'una reunió de treball amb

Evidentment si tothom tengués tant d'humor com l'amo en Toméu "Fred" les benèfides de Sant Antoni resultarien molt més animades. A veure si entre tots prenim exemple.

(Foto: Pere Rosselló)

els membres del consistori on es tractaren possibles col.laboracions en matèria cultural i esportiva, es realitzà una reunió in formativa a l'escola amb les entitats culturals lloretanes que li donaren a conèixer les seves inquietuds, projectes i necessitats. Veuem que en sortirà de bo.

GERMANDAT DE DONANTS DE SANG

La Germandat fa a saber a tots els donants i públic en general que el moviment hagut durant l'any 1984 fou el següent:

- Nous donants a Palma: 257
- Nous donants a pobles: 725
- Sang obtinguda a Palma: 1.178'7 litres.
- Sang obtinguda a pobles: 3.367'6 litres.

Racó per a

la poesia

A la meva àvia

Tu recordes aquells dies
que baix les estrelles somiaves
mirant els ulls de l'estimat,
belles paraules escoltaves.

Aquell camí per tu tan recorregut
per anar a trobar-te amb ell,
aquelles pedres tan trepitjades
a les teves corregudes desesperades.

I els secrets d'aquell vell pati
on es complien els il.lusos somnis
de dos grans enamorats
que ara són ja "desdixats".

Tu recordes el blau cel
i l'alegria de l'enamorat;
pareixia mai acabar
i un moment sols ha durat.

El perfum dels seus cabells,
la verdor dels seus ulls,
els llavis ben segellats
pel secret del vostre amor.

I era tanta l'alegria
i són tants els records
que mai ho haguessis pensat,
però ja de tu s'ha allunyat.

Tu recordes aquell dia
baix la pluja tempestuosa
i aquell altre d'agonia
perquè ell ja no venia.

Sols te queda recordar
i d'il.lusions viure,
sols et queda estimar
els teus records d'una vida.

Ara ets vella i no ho pots fer
però, quant ho has desitjat
tornar a tenir el teu estimat
i esser feliç una vegada més.

Però ara tota sola estàs
i també plena d'agonia.
Quan per tu un dia plorarà
i flors a la teva cambra durà.

I TU EL MIRARÀS,
I TU RECORDARÀS,
SOMRIENT MORIRÀS,
PERÒ FELIÇ QUEDARAS:
ELL DE TU NO S'HA OBLIDAT.

AQUEST BUTLLETÍ HA REBUT

L'AJUDA DE

Ajuntament de Lloret de Vista Alegre

El termini d'entrega d'ar
ticles per al proper núme
ro del nostre butlletí fi
nalitza el 13 d'abril.

Els escrits es poden entre
gar a Llorenç Coll o a Guillem
Fiol.

Es Pinar de San Pere.

A l'loret hi ha un petit pinar que s'anomena "Es Pinar de San Pere."

Des de sempre el simpàtic pinar ha estat el lloc de reunió de tots els al·lots del poble, i també el vestiu perquè els pares d'aquests s'enfadàssim un carassull de vegades, ja que els seus petits jugaven tot el dia i no tornaven

a casa seva fins que ja no s'hi veia.

I els adults es demanaven què hi feien allà tant de temps; i Daus bé!, tenien dos campsaments muntats, un d'indis i un altre de vaquers i feien guerres, una darrera l'altra fins que ja no podien més.

Aqueix costum s'ha perdut molt i és una plàstima perquè abans el pinar era molt animat i pareixia molt content amb tots d'al·lots però ara està molt trist ja que no hi ha ningú i els al·lots pensen en altres coses que no són jugar a indis i vaquers a un pinar com aquell.

La biblioteca de lloret

Lloret de Vista Alegre és un petit poble del pla de Mallorca, on hi ha una menuda biblioteca que pertany a l'ajuntament.

Aquesta no és gaire grossa però per als pocs habitants que hi ha a lloret, ja basta. Un bibliotecari s'encarrega de fer les fitxes perquè se'n puguin dur llibres, d'ajudar a cercar el llibre que desitgen i de mantenir el selenc. El bibliotecari que hi

ha s'anomena Bartomeu Armengual Florit.

Els llibres que hi ha a la biblioteca són de diversos termes. Hi ha llibres història literaris, geogràfics, còmics, etc... També hi ha tres taules, una més grossa que les altres dues e cadieres, perquè la gent s'hi pugui seure a llegir tranquil·lament o a fer la feina si han de fer un treball.

Jo trob que la nostra biblioteca està bastant bé i que si hi predomina el silenci, s'hi pot llegir de meravella.

DES DE L'ESCOLA

El passat dia 27 de febrer, juntament amb els representants d'altres entitats culturals de Lloret, vàrem rebre a l'escola la visita del Sr. Conseller d'Educació i Cultura de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Dies abans s'havien reunit els membres del Consell de Direcció de la nostra escola per tal de preparar un informe, que li seria entregat en mà, sobre els darrers esdeveniments de l'escola i les seves necessitats primordials, amb l'esperança que poguessin ésser ateses per la Conselleria que ell representa.

Entre aquestes necessitats cal destacar:

- Llibres de lectura per a una biblioteca d'aula, agrupats per cicles.
- Llibres de consulta general, molt especialment una enciclopèdia en català, com la "Gran Enciclopèdia Catalana".
- Material audiovisual ja que el que tenim és quasi nul i ha quedat antiquat.

- Una subvenció econòmica per a la creació d'un gabinet d'orientació escolar, que ens seria molt útil per a la recuperació dels alumnes endarrerits o amb problemes.
- Una subvenció econòmica per a un lector de llengua anglesa.
- Material de laboratori de Ciències Naturals, Física i Química.
- Material per a un taller de pretecnologia.
- Material gimnàstic i esportiu.

Aquestes eren les nostres peticions. Ara bé, la resposta del Sr. Conseller va ser molt clara: les competències d'educació no ens han estat transferides i mentre no ho siguin la seva actuació en aquest camp és molt limitada. Ens va prometre ajuda, això sí, en llibres i en material gimnàstic i esportiu però la resta de peticions han de ser ateses pel Ministeri d'Educació i Ciència.

Ja ho veurem.

ENTREVISTA A...

Toni Morlà

Bartomeu Amengual i Gomila

- Nom complet.
- Antoni Morlà Palazon.
- Quina edat tens?
- Trenta-nou anys.
- On vares nèixer?
- A s'Hort des Ca, a Ciutat.
- Casat o r'adrí?
- Vaig estar casat, ara no ho som. Estic com un fadrinet.
- Quins estudis tens?
- El certificat d'estudis i a 14 anys a fer feina com un "loco".
- I estudis musicals?
- Vaig fer 4 cursos de guitarra clàssica, i 3 ó 4 cursos de solfeig.
- Quin instrument saps sonar?
- Bé! Sonar, sonar, el poc que sé sonar és la guitarra, un poquet de mandolineta... Però pràcticament només es pot dir que sé sonar la guitarra. Els altres instruments només es toquejar.
- Quan començares a tocar?
- Molt jove. Vaig cantar la "Sibil·la" als vuit anys i llavors...
- Et va costar molt ésser conegut?
- Home, jo crec que costa un preu que de vegades no s'ha de pagar.
- Hi ha molta gent que no et coneix.
- Jo crec que sols som conegut d'un parell però et contaré una cosa: el meu padrí per part de mon pare era de Maó i feia de pastor i em contava que si un pastor al cap de 15 dies el coneixen és un mal assumpte. Per anar bé, per conèixer-lo han de passar un grapat d'anys.

Jo duc una línia concreta i sé que per ésser conegut he de fer una música assequible a tothom.

- No et pareix que els que et segueixen a tu són més segurs que els que, per exem-

ple, segueixen a en Tomeu Penya que tan aviat l'han agafat com tan aviat l'amollaran?

- Tot és anar a favor de la corrent. Jo em puc permetre el luxe d'escriure una cançó a una persona determinada. Per exemple na Bel, el "tio" Toni...
- Quina va ésser la primera cançó que feres en català?
- "Coses des camp".
- Quan començares a viure de la música?
- Encara no intent. T'ho jur.
- No és rendable?
- Home, si tu t'ho fas rendable. Si tu, a més de fer el que t'agrada, dir al que no t'agrada i a més a més no fer altra cosa.
- Dins Mallorca, es pot viure de la música?
- En aquest temps en que vivim és un poc difícil; però quan jo tenia 14 anys i guanya va 40 duros sí que es podia viure bé de la música. En aquell temps els doblers que guanyava un cantant feien por. Avui quasi no es pot viure.

*Un sol
fi:
Mallorca.*

CONSELL
INSULAR
DE MALLORCA

-A més d'en Toni Morlà, quin cantant mallorquí t'agrada més?

-A mi m'agrada molt en Miquel Àngel Rubert també "Música Nostra", Jaume Sureda, "Sis Som" i un al.lot que toca amb jo: en Salvador, que té uns temes preciosos i vol editar un disc.

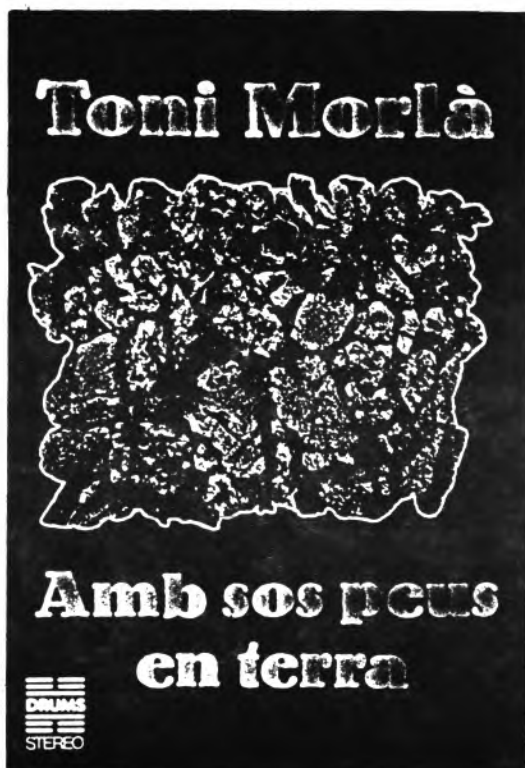
-I cantants estrangers?

-A mi m'agrada en Gilbert Beaud, Charles Aznavour, n'Andy Williams; de música italiana en Gino Paoli, Marino Marini i en Renato Carosone.

A mi sempre m'ha tirat la música mediterrània. L'anglosaxona també m'agrada, però em sent més identificat amb la mediterrània.

-I en Dylan, Llach...?

-També, però me'n record que jo estava dins una altra "ona". Jo tocava amb "Els Ta-

laiots" i feia música de "Deep Purple", "Chicago", etc. Tal vegada estava mal feta, però la feiem.

-A quins llocs de més categoria has anat a tocar?

-He actuat a alguns llocs de molta categoria, però a tots ha estat com a cantautor mallorquí.

He tocat al Palau de la Música Catalana -que per cert, no hi toca el qui vol ni pagant-. He estat al Palau dels Reis de Perpinyà a un festival que s'hi va fer, a les Hores de Canet el 68, etc.

-T'importaria cantar en castellà?

-No hi vull cantar, perquè no puc estimar una llengua que m'han imposat, no puc cantar en una llengua que no estim. (Es posa "sèrio"). Quan era petit vaig menjar moltes hòsties: "Ese que habla como los perros, de cara a la pared". La galtada hi era i un mes sense "recreo".

-Quants d'elapés has gravat?

-Tres. El primer es deia "Amb sos peus en terra". El segon "Poesies de Costa i Llobera" i el tercer "Idò".

-Com és que estàs tant de temps per gravar un elapé?

-Perquè no tenc doblers. Primer has de guanyar doblers amb la música per llavors poder gravar els discs.

-Com et guanyes la vida?

-Amb la música; fent recitals i composant. Ara vaig fer la música d'una obra d'en Shakespeare que es va representar al Teatre Principal. Ara he de fer la d'una obra d'en Sartre que es diu "Les cases tancades".

-Practiques algun esport?

-Ara no. Fa uns anys practicava el tennis però em vaig fer un punt de trencadura ho vaig deixar...

-Si no haguessis estat cantant, que t'hauria agradat esser?

-No ho sé.

-Com veus l'èxit d'en Tomeu Penya?

-Jo el veig pel nivell d'exigència, però em faig una pregunta: fins quan?

-T'agradaria esser tan conegut com ell?

-D'aqueixa manera no. Si ho hagués volgut ja ho hauria fet. Ja t'he dit que guanyar doblers és fàcil, però a costa de fer coses que no t'agraden. El públic que va darrera ell no m'interessa, "consumidors de so" no en vull cap.

-Què vares trobar de la teva actuació a Montuïri?

-Hi havia un renou permanent que era insuportable. Això no representa el poble de Montuïri, però a aqueixa gent se'ls ha

d'educar per si algú vol escoltar pugui escoltar sense renou.

-Quantes vegades has anat a cantar a Lloret?

-Dues. Una amb un grup de música cubana i aquest estiu passat, que per cert m'ho vaig passar molt bé. Hi havia un ambient molt agradable. Vaig disfrutar com un "loco" i em pens que quasi vaig acabar el repertori. Va ésser una nit que vaig passar molt de gust.

-Quant cobres per actuació?

-Cent cinquanta mil pessetes.

-Cantant en mallorquí, és fàcil sortir de Mallorca?

-Sí, supòs que sí, però sols dins la zona dels Països Catalans.

-T'agrada anar a veure les actuacions d'altres cantants?

-Poques vegades vaig a veure un artista cantar.

-Hi ha feina per a tots els cantants mallorquins?

-Per a tots els que estan ara en marxa sí. No està en mal moment la música mallorquina.

**OTAN: O T'HAN FOTUT O
T'HAN DE FOTRE.**

-Quin és el teu "hobby"?

-Col·leccionar instruments antics, llibres antics, però per damunt de tot, la música

-Què trobes del Parc de la Mar?

-És horrible, és una "merdeta". A mi no m'agrada, me pareix que estic a una fàbrica de marès. I si el Parc de la Mar l'ha gués ideat AP diria doblement que no m'agrada.

-Què opines del pacifisme?

-Som antimilitarista cent per cent; no puc veure les pistoles.

-Què penses de les ones lliures?

-És una cosa que m'agrada molt però pens que n'hi ha poques.

-Què trobes de l'OTAN?

-Que són uns desgraciats. "O T'HAN FOTUT O T'HAN DE FOTRE".

-Pertanyes a algun partit polític?

-No, però tenc una cultura republicana. Però aquí hi ha un partit molt maco i de gent "collonuda". És el PSM. Si no fos músic m'hi afiliaria.

-Ets del GOB?

-No.

-Ets ecologista?

-Sí, un poquet. Però tenc por que n'hi hagi molts; pots passar allò de que si hi ha molts d'astronautes llavors fan falta coets.

-Català o mallorquí?

-Català, català.

-Llengua o dialecte?

-De dialecte res, el mallorquí és un modisme de la llengua catalana.

-Et pareix bé que TV3 arribi a Mallorca?

-Sí, clar que sí.

-Què penses del problema de la droga?

-Jo no l'he experimentada, tret de qualche caladeta de haixís. Crec que la droga és perillosa. A la vellesa ho entendria, però a la joventut no ho entenc gens.

-Què trobes dels porros?

-Crec que està bé. Entenc la filosofia del porret; no l'aconsellaria però no crec que sia perillosa si dus el control.

-Com veus el teu futur com a cantant?

-No el veig.

-Tens algun disc pensat per fer?

-Més d'un, el que passa és que no puc treure un altre disc perquè no hi ha doblers per fer-ho. Tampoc no puc treure un disc cada any perquè no el puc vendre.

En tenc un que es diu "Adéu poeta, adéu falzia". La portada ja està feta. El disc és una història molt maca simbolitzant l'amor i la dona.

-Per què no poses més instruments a les teves cançons?

-Perquè no els puc pagar.

-Et costa molta feina gravar una cançó?

-No, sempre ho faig a la primera i si no surt bé, ho deix anar.

-Quan composes les cançons?

-Quan ve bé, no tenc moment fix. De vegades faig lletra i música al mateix temps. Per exemple, "Coses des camp" per fer-la vaig estar el temps que dura la cançó.

-Són reals les teves cançons?

-El 99 % sí.

-T'agrada cantar en directe?

-És el que més m'agrada.

-Per què dones les gràcies abans que la gent aplaudesqui?

-Perquè no don les gràcies pels aplaudiments sinó perquè la gent ha escoltat.

-Què fas després dels recitals?

-Després d'un recital necessit unes hores d'estar a ca meva, assegut contemplant la badia fins que, de rebentat, vaig a dormir-me. Ho faig perquè no podria despreciar un moment tan bo.

-Bé, què diries com a despedida?

-Sols et diria que avui he parlat com no havia parlat feia anys. Amb aquestes tres

EL QUE MÉS M'AGRADA ÉS CANTAR EN DIRECTE.

hores he xerrat molt i possiblement he dit algun desbarat. Si ho he dit, em sap greu per tu, però jo parl amb el cor, dic tot el que em sent.

I així, amb aquesta resposta tan clara i sinzera, donam per acabada aquesta entrevista que el cantant Toni Morlà tengué la gentilesa d'aguantar-nos. Moltes gràcies a ell per haver contestat i a vosaltres per haver-la llegit.

A tots els lectors
del "P. 6005"
amb afecte i bona sort
Toni Morlà

Refranyer

Reilote de pagès, de la una fa migdia, de les dues fa les tres. — Es diu per aquells encarregats que procuren que la gent entri a la feina abans d'hora i en surti després de l'hora deguda.

Aigua de pagès, pels pobres no val res. — Significa que la pluja prima però duradora és bona per al camp, però dolenta per als pobres que van a jornal a l'aire lliure.

El pagès a la terra i el militar a la guerra. — Significa que cadascú ha de dedicar-se a allò que entén i té per mà.

A pagès endarrerit, cap anyada no li és bona.

Pagès que molt caça, deixa caure la casa.

Està el pagès entre dos advocats com un pagell entre dos gats. — Significa que el pagès que porta plets, sol ésser víctima, per la seva ignorància, de la malícia de l'avocat contrari i del propi.

Més val ésser un ric pagès que un pobre burgès.

Petjada de pagès, no fa mal a res. — Es refereix als sembrats, que no sofreixen dany si un pagès hi passa pel damunt, perquè sap on ha de posar els peus.

El pagès sempre ha d'estar prop dels que fa treballar.

Si vols enganyar el pagès, sembla les faves clares i el mill espès.

(Del Diccionari català - valencià - balear)

la nostra llengua de cada dia

Aquesta vegada centrarem el nostre esforç en esbrinar els distints significats que ens ofereix el mot LLUQUET.

Veurem com a diversos llocs utilitzen aquest mot adossant-li sentits totalment diferents.

Anem a veure els seus significats:

1- Tija de cànem, de caramuixa o d'altre vegetal poc consistent, que, ensofrada a un cap o a tots dos i acostada a una brasa, s'encén en flama. En castellà se li diu "pajula, aluquete".

El cançoner popular mallorquí ens diu:

S'amor que tenen ses dones
la compar a un llucuet:
crema molt, fa molta cendra,
però en un instant és fred.

2- Tros de canya seca de cànem sense la capa fibrosa que la cobreix (Girona, Empordà, Menorca). En castellà se li diu "agramiza, cañamiza".

3- Trosset d'escorça de taronja o de llimona amb què es dóna gust al vi. En castellà "luquete".

4- Ble ensofrat que es crema dins les bótes per esvaïr-ne les emanacions malsanes (Penedès, Priorat).

5- Varietat de bolet que es fa en els alzinars i s'empra per a fer esca (Pollença); se'n diu també bolet d'esca.

6- Pedreta llisa de vorera de mar (Valldemossa) En castellà li diuen "guija".

7- En el joc d'ametletes, el quern (1) o ametleta que està entre els querns i el joc (Manacor).

8- Persona insignificant (Alaró). Es diu principalment a infants i dones. "Ets una llucuet".

LOCUCIONS

a) "Magre o sec com un llucuet": es diu de persona o animal molt magre.

b) "D'un llucuet en fa tres berles" (2): es diu de qui dóna molta importància a coses que no en tenen.

c) "Poder encendre un llucuet a sa cara" d'algué: estar aquest molt vermell de cara, sia de vergonya, sia d'irritació (Mallorca).

d) "Encés com un llucuet", o "Més encés que un llucuet": molt irritat o sufocat

I en el "Nuevo Diccionario Mallorquín-Castellano-latín del doctor en ambos derechos don Juan José Amengual; Abogado del Ilustre Colegio de Palma" (volum II), de 1878, hi trobam la següent relació:

-llucuet: "Pedazo delgado de cañeja, cuerda, etc, mojada en alcrebite o azufre que se usa en las casas para encender prontamente la luz".

"Luquete, sulfurete. ms. Pajuela, al guaquida. Auliquida. fs.

Sulphuratus calamus vel funiculus.

-llucueter; ra: mf. "El que hace o vende pajulas. Pajuelero-ra".

Ara passarem a veure el significat que la gent del nostre poble li dóna a aquesta paraula.

**Volem TV
en la
nostra
llengua:**

ARA!

Se li dóna el nom de llucet a unes estelletes petites de fusta que tenien "mistura" a un cap, i que servien per encendre el foc. D'aquesta manera s'economitzaven els llumins, ja que aquests eren més cars degut a que en la seva fabricació portaven cera. Aixímateix amb l'estelleta de fusta la flama aguantava més temps, ja que el llumí es consumia més aviat.

També se li atribueix el significat a unes estelletes de fusta de pi que tenia teia, i que es venien a les carboneries a manadets.

Si comparem el significat que ens dóna de "teia" el Diccionari de l'Enciclopèdia Catalana, veurem una clara relació amb la darrera referència de l'esmentat mot.

Diu així:

- teia: a) fusta resinària de pi i d'altres arbres, principalment sobretot del cor de l'arbre, que crema amb molta facilitat.
b) Estella grossa d'aquesta fusta, emprada per a fer llum, o bé petita, emprada per a encendre un foc.

— • —

Etimològicament, pareix que es tracta d'un diminutiu de Lluc, però no és així, sinó que ve de l'àrab *al-luqayid*, "ble", "pallera per a encendre" (4).

No hi ha que confondre "lluquet" amb "lluqueta", ja que aquesta és una planta de l'espècie "globularia cordifolia", coneguda popularment amb el nom d'herba negra (5). Aquesta planta té tiges ajupides en rosetes i capítols de flors blaves.

Amb el llucet apareix la llucetera, que és una cavitat o recipient on es tenien els llucets per encendre el foc. En castellà se li diu "pajuelera". Solia estar fet, aquest enforinyai, prop dels fogons, encara que a vegades també era un esclop vell aficat a la paret.

Pareix ésser que el nostre poble coneix el llucet baix d'aquests dos aspectes, quedant restants alguns que hem vist al principi.

Humorísticament també se li diu a un escot d'un vestit de dona (6), un llucet.

El cançoner popular també ens fa referència a la llucetera i d'aquesta manera ens fa la glosa:

Na Paratocs, cavallers,
ja no fa de llucetera;
s'es llogada per oguera
amb l'amo de Son Reinés.

Pau Jaume i Bibiloni

- (1) Quern: Conjunt de quatre coses.
- (2) Berla: Part petita d'una cosa, estella.
- (3) Alcover-Moll: "Diccionari Català-Valencià-Balear". Tom VII, pàgina 87.
- (4) Alcover-Moll: Obra citada. Tom VII, pàgina 87.
- (5) "Vayreda flòrula", pàgina 419.
- (6) Alcover-Moll: Obra citada. Tom VII, pàgina 87.

LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ

Davant la sèrie d'agressions de que han estat objecte tant el local social de la revista "S'Arenal", com el cotxe del seu director, Mateu Joan Florit, la Junta de l'Associació de Premsa Forana de Mallorca i totes les revistes que publiquen aquesta nota fan públic el seu rebuig a la violència contra els mitjans de comunicació, alhora que defensen la llibertat d'expressió com a única via per a resoldre les diferències de parer.

El padrí recorda...

A LLUC

A PEU

ses anades a lluc a peu (i II)

Bartomeu Amengual i Gomila

Els malalts de Lloret anaren a Lluc amb cotxes i autocars el dia 9 de juny de 1984. La idea d'anar a Lluc em va parèixer bé, però vaig decidir d'anar-hi a la meua manera (a peu). Vaig partir de matinada.

No tenia cap pressa i caminava tira-tira, però sense aturar-me. Ja era devers migdia quan vaig arribar a Lluc. No m'havia cansat gaire i havia passat un bon camí. Les dreceres no les vaig fer perquè totsol no era aconsellable arriscar-me a caure o trevalar.

Quan vaig arribar a Lluc, com sempre, vaig anar a veure la mare de Déu i li vaig exposar els meus agraiments per haver pogut arribar sense cansar-me. Després de l'oració a la Verge de Lluc em vaig passejar fins l'hora d'anar-me'n amb tots a Lloret.

• •

En el mes d'agost, per tercer any consecutiu, vaig anar a la marxa popular "Des GUell a Lluc a peu". Va esser més o menys com els altres dos anys, llevat que aquest any hi havia més gent encara. El camí era llarg, però el meu cosset va saber aguantar com el de qualsevol jove. Aquest any vaig tenir més bon caminar que el primer any ja que l'operació de pròstata ja era llunyana

- - -

Una altra vegada que vaig anar a Lluc va esser el diumenge abans del Ram. Erem uns 15 lloretans. Partírem devers les 2 de la nit, abans de partir anàrem a l'església i el rector ens va donar una bufanda blanca per així diferenciar-nos dels altres pobles que havien d'anar a Lluc. Hi anàvem com a grup de parròquia. S'havien

de reunir un grup de parròquies de Mallorca. Aquest grup va anar a peu fins a Inca on es va trobar amb els altres lloretans que hi havien anat amb autocars. Tots

junts anàrem d'Inca cap a Lluc.

~ ~

Dia 26 d'agost de 1984 un grup de lloretans partírem a Lluc portant l'escut de Lloret de V.A. L'havien de deixar al santuari de Lluc. La gent més jove tot d'una ja va començar a caminar més aviat; darrera va quedar la gent més vella i que tenia manco forces que nosaltres.

Quan sortírem de Costitx resultà que tres persones havíem quedat endarrera i anàrem per Son Bordils. El camí era molest perquè hi havia moltes pedres. Jo els vaig dir:

-Si vos voleu esbrevar podeu anar tirant per envant i jo aniré darrera tot sol al

meu pas.

Però seguïrem cap a Lluc i quan arribàrem a Inca els vaig dir que anassin per un carrer que era més aprop. Una de les quals em va dir:

-Jo no hi havia passat mai, anem a voltar per un altre carrer.

Fins a Lluc no tornàrem trobar la gent de Llorito. Allà hi va haver la concentració total. El batle em va sortir a camí i em digué:

-L'amo en Tomeu, vós i jo entregarem l'escut.

-No he demanat res, vosaltres mandau i en el que sigui bo, serviré.

Hi havia gent que volia entregar l'escut, però no es podia fer content tothom.

Férem l'entrega de l'escut. Jo sentia comentaris de la gent:

-Mira aqueix vellet!

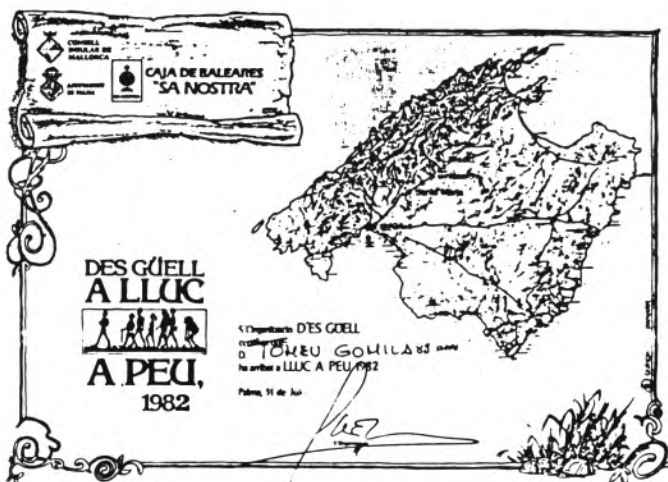
-Oh! I encara té forces per poder alçar l'escut.

-No pareix que tengui 55 anys!

* * * * *

A principis de l'any 1984, 3 dones de Lloret em digueren que anàs amb elles i les acompanyàs a Lluc perquè elles es trobaven insegures del camí.

El camí va ésser molt agradable. A Costitx ens trobàrem amb un grup de gent que també anava a Lluc. Quan forem per les costes em pegaren ganes de dormir un poc i vaig fer la sesta. A Lluc ens vérem els quatre i baixàrem amb autocar i d'Inca a Llorito amb cotxe.

ESPORTS

EL LLORET, LLANÇAT

Els darrers resultats aconseguits per la U.E. Lloret parlen per sí mateixos.

10 febrer Son Gotleu, 0; Lloret, 3.
17 febrer Lloret, 4; CIDE, 1.
3 març Santà Eugènia, 1; Lloret, 6
10 març Lloret, 4; Mariense, 2.

La classificació actual és la següent:

CALA D'OR	22	17	5	0	90	14	39	*19
San Pedro	22	14	5	3	49	29	33	*13
Mariense	22	11	6	5	47	30	30	*8
Altura	22	11	5	6	39	36	27	*7
Sp. Sóller	22	10	6	6	56	29	26	*2
Lloret	22	10	6	6	50	31	26	*4
San Francisco	22	8	8	6	48	36	24	*2
S'Horta	22	9	6	7	48	34	24	*2
Colònia	22	8	7	7	46	51	23	-3
Sencelles	22	9	4	9	62	52	22	-2
Santa Eugènia	22	9	4	9	35	34	22	
Cide	22	9	4	9	42	43	22	
Ariany	22	7	7	8	37	45	21	-1
Búger	22	8	3	11	39	48	19	-1
At. Son Gotleu	22	6	5	11	29	43	17	-7
Felanitx At.	22	4	4	14	30	49	12	-10
Moratalla	22	0	5	17	26	88	5	-17
Son Gotleu	22	1	2	19	19	100	4	-16

3er TORNEIG LOCAL DE FUTBOL-SALA

Al moment de dur a imprimir el pre-

sent número de la revista es duen disputades dues jornades. Els resultats que hi ha hagut fins el moment són:

1ª jornada

Protobis SS, 1; Evax, 8.
Pla de Mallorca, 2; Promeses, 4.
No t'hi fixis, 0; Ses pàssares, 9.
Temps Nous, 2; Quintos 85, 1.

2ª jornada

Ses pàssares, 1; Temps Nous, 0.
Protobis SS, 3; Quintos 85, 7.
Pla de Mallorca, 0; Evax, 3.
No t'hi fixis, 1; Promeses, 5.

Classificació

Ses pàssares	2	2	0	0	10	0	4
Evax	2	2	0	0	11	1	4
Promeses	2	2	0	0	9	3	4
Temps Nous	2	1	0	1	2	2	2
Quintos 85	2	1	0	1	8	5	2
Pla de Mallorca	2	0	0	2	2	7	0
Protobis SS	2	0	0	2	4	15	0
No t'hi fixis	2	0	0	2	1	14	0

**"la Caixa"
Cada dia
més
a prop.**

Més de 700
oficines unides
per teleprocés
al vostre servei.

CAIXA DE PENSIONS
"la Caixa"